

Дьарык технологическай картата Темата: «Маарыннабар тыллары тэннээбин. Кылгас, уьун абаҕас дорҕооннору чинэтии»

Ытытлар күнэ: 04.12.2025 с.

Иитээчи: Васильева Прасковья Гаврильевна

Дьарык: Тылы сайыннарыы

Темата: «Маарыннабар тыллары тэннээбин. Кылгас, уьун абаҕас дорҕооннору чинэтии»

Бөлөх : Бэлэмнэнии бөлөх.

Дьарык сыала: Маарыннабар тыллары тэннээбин. Кылгас, уьун абаҕас дорҕооннору чинэтии

Соруктар: - Предметы схема комотунэн ойуулаан кэпсииргэ уорэтии.

- Икки дорҕоонноох тыллары фишка комотунэн бэлиэтииргэ уорэтии.

- Уьун абаҕас дорҕоону тылларга арааран истэргэ эрчийии.

- О5о тылы суьуоххэ сопко араара уорэнэрин ситиьии

- Бэйэ-бэйэ5э комолосуьууну, утуо сыьыаны иитии. Дьарыктан о5олор дуоьуйууну ьылаларын ситиьии.

Туттуллар матырыйааллар: Мээчик, ьт, эьэ ойуулара. Магитнай доска, магниттар. Бэлиэлээх карточкалар. Сизэркилэ о5о ахсаанынан. аан, уус, уут тыы, туу, саа ойуулара. Фишкалар о5о ахсаанынан. Оонньуур. Хаххан, хомурдуос, куобах, тайах, оьох, сурэх- ойуулаах карточкалар. Хаас, кыыс, таас, хаар, тиис, муус ойуулара. Сурааьыннардаах лиистэр, харандаастар.

№	Түһүмэхтэр, бириэмэтэ	Түһүмэх соруктара	Иитээчи үлэтэ	Туттуллар ньымалар, үлэ көрүнгэ	О5о сабаҕаланар үлэтэ	Туттуллар матырыйааллар
1.	Көүлээһин, билсиһии, тэрийии түһүмэ5э 2 мүнүүтэ	О5олору көүлээһин, интириэһи тардыы.	О5олор, биьиэхэ ьалдьыттар кэлбиттэр, кинилэри кытта дорооболоьуоххайын. Дьарыкпыт сагаланыан иннинэ ус быраабыланы саныыбыт: 1. Бол5ойон истэбит. 2. Илиибитин уунан баран биирдэ эппиэттиибит. 3. Атыттарга мэьэйдээбэппит.	Дорооболоһуу	Дорооболоьоллор.	
2.	Сүрүн түһүмэх 26 мүнүүтэ	О5о билиитин чинэтии, билэр-көрөр баҕатын, толкуйдуур дьоьурун	Хартыыналарынан этии оноро оонньоохпут. (Ыт, эьэ, мээчик) <i>Доска5а бэлиэлээх карточкалары сыьыарабын</i>	Көрдөрүү, кэпсэтии, ьйытыы.	О5олор этии онороллор	

		сайыннары.	1. Бу тугуй? 2. Быьыта, оно? 3. Тугу гынарий? 4. Этиитэ онорун. 5. Биир тылынан атыннык ааттаан. Бастаан тылчааммытын эрчийэбит. (сиркилэ оѳо ахсаанынан). - «Чаьы» - мичээрдиит, аяхпытын кыратык атабыт, тылбытын быктарабыт уонна уна, ханас хамсатабыт. Аяхпытын сабабыт. Сынньанабыт. <i>1-4 дылы ахсаан ааѳаабын.2 тогул.</i> - «Минньигэс барыанньа» - Кэтит тыл тоботунэн уобэнни уонна алын уоска барыанньа сыстыбытын курдук салбанабыт. - «Олбуор» -Тиистэрбитин холбуубут уонна мичээрдиит. - «Ат»- тыл тоботун таналайга сыыаран тыастаахтык тыабатабыт. <i>Доска биир оттугэр аан, уус, уут ойууларын, атын оттугэр тыы, туу, саа ойууларын сыыарабын.</i> - Бу тугуй? <i>Аан ойуутун доскаѳа сыыарабын.</i> <i>Ити курдук бу ойуулары уус, уут тыы, туу, саа эмиэ доскаѳа икки эрээтинэн сыыарабын.</i> - Мин бу тыллары того маннык наардаатым? - Бу тыллар дорѳооннорун фишка комотунэн быьаарыхха.	Быьаары	Оѳолор ололорлор. истэллэр онороллор. төгүрүччү Болѳойон уонна	Мээчик, ыт, эьэ ойуулар. Магитнай доска, магниттар. Бэлиэлээх карточкалар. Сиркилэ оѳо ахсаанынан. аан, уус, уут тыы, туу, саа ойуулар. Фишкалар.
--	--	------------	--	---------	--	--

			- Бастакыта, иккибэ? - Соп. Ус бастакы тыл бары биир исхиэмэбэ соп тубэбэллэр. Онтон кэнники тыллар ууон атын исхиэмэбэ соп тубэбэллэр. - Бу манна биир эмэ кылгас абаас дорбоонноох тыл баар дуо? - Бу тыллар абаас дорбоонноро арай кылгас буоллуннар. Мин уунунан этиим, эйиги кылгабынан этэн ийин. Хараххытын симин, сабалаатыбыыт: <i>тыы-ты, Тыы хартыынатын кордорон ыйытабын:</i> - Бу тыы дуу ты дуу? Харахпытын симтибит уонна салгыы истэбит, эппиэтиибит: <i>туу-ту, аан-ан, уус-ус, уут-ут.</i> - Бу тылларга уун абаас дорбоону кылгатар сатаммат эбит. - Оболор, манна кэлин. Тогуруччу турабыт. Мин кылгас абаас дорбооноох тылы эттэхпинэ оонньууру биэрбит огом тыл абаас дорбоонун уутан этэр: <i>ат- аат, мас-маас, тас-таас, хас-хаас, кус-куус, ут-уут, сир, сиир, кыл-кыыл, кур-куур.</i> - Чэийин эрэ оголор, тыллары суьуеххэ арааран оонньообун: Бу хартыыналартан талан ылабыт. Коробут уонна чуолкайдык ааттыбыт. Биир биир кэлэн чуорааны тыабатын	Быһаарыы Быһаарыы Быһаарыы	Оболор эппиэттэрэ Болбойогн истэллэр, ытыстарын табыналлар. Оболор эппиэттэрэ Оболор эппиэттэрэ Болбойон истэллэр. Тыллары суьуоххэ араараллар.	Фишкалар. Оонньуур. хаххан, хомурдуос, куобах, тайах, оьох, сурэх-ойуулаах карточкалар.
--	--	--	---	---	---	--

			суьуоххэ тылы араарабыт, хас суьуохтээ5ин быьаарабыт. Итинник <i>хаххан, хотой, хомурдуос, куобах, тайах, оьох, сурэх</i>, диэн тыллары хас суьуохтээхтэрин быьаарабыт. Ол аата суьуохтэри холбоотоххо тыл тахсар эбит. - Бугун биьиги дьарыкпытыгар кылгас уонна уьун доргооннору хатылаатыбыт. Корун эрэ миэхэ кинигэ баар. Туйаара кыыска ийэтэ ойуулаах кинигэ онорон биэрбит. Туйаара кыыс кыра буолан биир да уьун аьа5ас дор5оону сатаан эппэт, кылгаьы эрэ сатыыр. Кинигэ5э араас ойуулаар бааллар. Олору Туйаара хайдах ааттырын истин. <i>Биир –биир ойуулары кордоробун.</i> <i>Хас,кыс,тас, хар, тис, мус</i> диэн санарар эбит. Сопко санар эбит дуо? Оччо5о сопко хайдах этиэхтээ5ий? Билигин лиискэ улэлиэхпит. Ол иннинэ тарбахтарбытын эрчийиэххэ. 1.Тарбахтары саратан баран илиибит киистэлэрин үөһэ – аллара хамсатыы. Тэннэ эбэтэр хардары таары. 2.Тарбахтары саратыы, онтон сутуруктуу тутуу.	Быьааран, кэпсээьин. Ыйытыы. Быьаарыы, кордоруу.	О5олор коннорон эппиэтиилэр. О5олор эппиэттэрэ. Кохтоохтук кытталлар. О5олор коннорон эппиэтиилэр. Бол5ойон истэллэр, утуктэн онороллор.	Хаас, кыыс, таас, хаар, тиис, муус ойуулара. Сурааьыннардаах лиистэр, харандаастар.
--	--	--	---	---	---	---

			Харандааспытын сопко тутабыт. Уонна сурааыны батыыннарабыт.		Лиискэ улэлииллэр.	
3.	Түмүктүүр түһүмэх. 2 мүнүүтэ	Оҕо төһө сөпкө-сыһа онорбутун, туох ордук сатаммытын, туохха ыарыраппытын быһаарарын ситиһии.	- Бугун эһиэхэ туох интириэһинэй этэй? - Ордук тугу собулээтигит уонна туохха ыарырбаттыгыт? - Мин эһигини кытта олус үчүгэйдик кэпсэтим, оонньоотум. Корсуоххэ диэри.	Кэпсэтии Ыйыты	Оҕолор эппиэттэрэ, санаалара.	